

ความสัมพันธ์ของการใช้ห้องสมุดและอินเทอร์เน็ตของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา
ในจังหวัดเพชรบุรี

**The Relationship between Student Use of the Library and the Internet at Secondary Schools
in Phetchaburi Province**

เทพินทร์ ศรีทราธรรม*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ของการใช้ห้องสมุดและอินเทอร์เน็ตของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อ (1) ศึกษาสภาพการใช้ห้องสมุดของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี (2) ศึกษาสภาพการใช้อินเทอร์เน็ตของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี และ (3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ห้องสมุดและอินเทอร์เน็ตของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดเพชรบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาครั้งนี้ คือ นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 268 คน

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า นักเรียนส่วนใหญ่ใช้ห้องสมุดในช่วงพักกลางวันโดยเฉลี่ย 1 วัน/สัปดาห์ ด้านปัจจัยหรือเหตุผลที่ทำให้นักเรียนใช้ห้องสมุด โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก คือ ด้านวัตถุประสงค์การใช้ห้องสมุด นักเรียนส่วนใหญ่มีประสบการณ์การใช้อินเทอร์เน็ตตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป ด้านปัจจัยหรือเหตุผลที่ทำให้นักเรียนใช้อินเทอร์เน็ต โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก คือ ด้านวัตถุประสงค์ในการใช้อินเทอร์เน็ต ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า การใช้ห้องสมุดของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดเพชรบุรี มีความสัมพันธ์กับการใช้อินเทอร์เน็ต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: ความสัมพันธ์, การใช้ห้องสมุด, การใช้อินเทอร์เน็ต, นักเรียนมัธยมศึกษา, เพชรบุรี

Abstract

In this thesis, the researcher examined the relationships between students' use of the library and the Internet at secondary schools in Phetchaburi province. The researcher also investigated (1) the situation of library use, (2) Internet use, and (3) the relationship between library and Internet use by these students. The samples size in this study was size students enrolled at secondary schools in Phetchaburi province.

Findings were as follows:

---

* นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารานเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

The major proportion of the students under study used the library during lunch breaks on average one day per week. Factors or reasons the students used the library in an overall picture and in each aspect constituted objectives for using the library at a high level. The major proportion of the students under study been used more than five years' experience in using the Internet. Factors or reasons the students under investigation used the Internet in an overall picture and in each aspect were the objectives for using the Internet. In hypothesis testing, the researcher found that use of the library by these students was correlated with the use of the Internet at the statistically significant level of 0.05.

Keywords: Relationship, Use of the Library, Use of the Internet, Student Secondary Schools, Phetchaburi

1. บทนำ

ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ถ้าประชาชนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง ประเทศก็จะเจริญและประสบความสำเร็จทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม เพราะการศึกษาถือเป็นเครื่องมือพัฒนาบุคคลให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี (สิริ เทศประสิทธิ์, 2515, หน้า 11) ซึ่งสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาโดยทั่วไป ที่เน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ เป็นคนเก่ง คนดี และมีชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข (กรมสามัญศึกษา, 2542, หน้า 3) ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ได้มุ่งเน้นการพัฒนาคนไทยให้มีคุณภาพ เป็นคนเก่ง คนดี มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สามารถปรับตัวรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม โดยให้มีการพัฒนาคุณภาพในทุกมิติ ทั้งด้านสุขภาพ การศึกษา การเรียนรู้ และการพัฒนาทักษะฝีมือ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2544, หน้า 36)

แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559) ได้กำหนดเจตนารมณ์เพื่อมุ่ง (1) พัฒนาคณาให้เป็น “มนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” และ (2) พัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีความเข้มแข็ง และมีคุณภาพใน 3 ด้าน คือ เป็นสังคมคุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ สังคมสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542, หน้า 5) การจัดการศึกษาโดยทั่วไป แบ่งกลุ่มตามอายุผู้เรียน เป็น 4 ระดับ คือ การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา การศึกษาระดับประถมศึกษา การศึกษาระดับมัธยมศึกษา และการศึกษาในระดับอุดมศึกษา (อัมพร สร้อยสุข, 2529, หน้า 3-4)

การศึกษาระดับมัธยมศึกษา แบ่งเป็น ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในแผน การศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 โดยการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณธรรม ความรู้ ความสามารถ และทักษะต่อจากประถมศึกษา ให้ผู้เรียนได้ค้นพบความต้องการ ความสนใจ และความถนัดของตนเอง ทั้งในด้านวิชาการและวิชาชีพ ตลอดจนมีความสามารถในการประกอบ การงานและอาชีพตามควรแก่วัย ส่วนการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษา

ตามความถนัด และความสนใจเพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา (กรมสามัญศึกษา, 2518, หน้า 7)

การศึกษาในระดับนี้มีความสำคัญมาก เพราะผู้เรียนจะอยู่ในวัยที่กำลังมีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านร่างกายและจิตใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการพัฒนาความคิด ดังนั้น การศึกษาระดับมัธยมศึกษาจึงถือว่าเป็นการศึกษาที่จะช่วยสร้างบุคคลให้เจริญเติบโต เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชาติ ถ้าการศึกษาในระดับนี้ขาดคุณภาพย่อมทำให้คุณภาพของประชากร ซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศเสื่อมลงด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2520, หน้า 1) นอกจากนี้ยังมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กให้มีความเข้าใจและร่วมมือซึ่งกันและกัน มีความคิดสร้างสรรค์ รู้จักแก้ปัญหาข้อขัดแย้งด้วยสติปัญญา ส่งเสริมให้เด็กมีความรู้ มีความขยันหมั่นเพียร สามารถประกอบอาชีพตามสมควร (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2535, หน้า 12-13) อาจกล่าวได้ว่า การศึกษาระดับมัธยมศึกษาเป็นการศึกษาที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาตามความถนัดและความสนใจ เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา หรือเพื่อให้เพียงพอแก่การประกอบกรงานและอาชีพที่ตนถนัด รวมทั้งส่งเสริมผู้เรียนได้พัฒนาคุณภาพและจริยธรรม และทักษะทางสังคมที่จำเป็นสำหรับการประกอบกรงานและอาชีพ และการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข (วิชัย ต้นศิริ, 2539, หน้า 30)

การศึกษาจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนหรือเปลี่ยนแปลง เพื่อช่วยให้นักเรียนเข้าใจสภาพแวดล้อม และต้องพัฒนาสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนและสังคมสามารถก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ดังนั้นการจัดการศึกษาจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรอยู่ตลอดเวลา โดยเน้นให้ผู้เรียนพัฒนาความเจริญของแต่ละบุคคลตามความสนใจ ความถนัด ความต้องการได้มีโอกาสศึกษาค้นคว้าจากแหล่งที่ให้ข้อมูล ความรู้ต่าง ๆ โดยเฉพาะห้องสมุด (อัมพร ปันศิริ, 2522, หน้า 1) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ รัฐจวน อินทรกำแหง (2525, หน้า 14) ที่กล่าวไว้ว่า ห้องสมุดเปรียบเสมือนสถานีบริการน้ำมันที่ช่วยจ่ายน้ำมันให้แก่รถยนต์ทุกชนิด และทุกคนที่จะเข้าไปเติมน้ำมันที่สถานีบริการน้ำมัน ถ้าหากขาดน้ำมันเสียแล้วรถยนต์เหล่านั้นไม่สามารถแล่นต่อไปได้ ซึ่งเปรียบเหมือนห้องสมุดในสถาบันการศึกษาที่หากขาดห้องสมุดแล้วการจัดการศึกษาย่อมไม่มีความสมบูรณ์ ห้องสมุดจึงมีความสำคัญต่อการเรียนการศึกษา ดังนั้น ห้องสมุดจึงเป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญและจำเป็นต้องจัดให้มีในโรงเรียนทุกระดับ และห้องสมุดโรงเรียนจะต้องมีการจัดเป็นศูนย์กลางของการอ่าน เป็นศูนย์กลางของวัสดุสิ่งพิมพ์ และโสตทัศนวัสดุ และนักเรียนต้องเข้ามาค้นคว้าเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ โดยห้องสมุดมีบทบาทต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และกิจกรรมการส่งเสริมการอ่าน ซึ่งจะได้ประโยชน์ทั้งความรู้และความเพลิดเพลิน (National Education Association อ้างถึงใน กุหลาบ ปันลาชนาค, 2540, หน้า 108)

ห้องสมุดเป็นแหล่งอุดมปัญญาและความรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งห้องสมุดโรงเรียน ซึ่งเป็นแหล่งพัฒนาสติปัญญาและความรู้ในการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้ได้มีกระบวนการคิดและการตัดสินใจได้มากยิ่งขึ้น ห้องสมุดโรงเรียนเป็นสถานที่รวบรวมหนังสือ วารสาร เอกสาร และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ตลอดจน

โสตทัศนวัสดุ เพื่อเป็นการส่งเสริมการเรียนการสอนของครูและนักเรียนให้มีประสิทธิภาพ โดยห้องสมุดโรงเรียนเป็นรากฐานของการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ และหัวใจของโรงเรียนที่ทุกคนในโรงเรียนสามารถค้นคว้าความรู้ได้โดยอิสระนอกเหนือจากการเรียนในชั้นเรียน ซึ่งจะสร้างความพอใจและสุขใจแก่ผู้ที่รักการอ่านและการค้นคว้าเป็นอย่างยิ่ง นอกจากนี้ ห้องสมุดโรงเรียนยังช่วยให้นักเรียนรู้จักการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ โดยการอ่านหนังสือที่ตนชอบ ทำให้ได้รับความรู้และความเพลิดเพลินอย่างคุ้มค่า (ลมุล รัตตากร, 2530, หน้า 16)

ห้องสมุดโรงเรียนจะต้องเป็นศูนย์กลางของการอ่าน เป็นศูนย์กลางของวัสดุสิ่งพิมพ์ และโสตทัศนวัสดุที่ครูและนักเรียนจะต้องเข้ามาค้นคว้า เป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ เพราะห้องสมุดโรงเรียนเป็นแหล่งต่าง ๆ เช่น แหล่งให้บริการ แหล่งการสอน แหล่งวัสดุอุปกรณ์ และแหล่งการอ่าน (Anderson & Van Dyke, 1963, p. 282) ห้องสมุดโรงเรียนเป็นแหล่งวิชาการที่สำคัญแห่งแรก ที่จะช่วยพัฒนาเยาวชนในทุกด้าน เป็นสถานที่สำคัญในการวางรากฐานให้นักเรียนเป็นผู้รักการเรียนรู้ และสนใจเรียนรู้ตลอดชีวิต (long life education) ช่วยพัฒนาเยาวชนทางด้านสติปัญญา ความรู้ และสร้างอุปนิสัยในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ห้องสมุดโรงเรียนนอกจากจะเป็นศูนย์กลางรวบรวมหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ทุกสาขา วิชาในหลักสูตรตามระดับการศึกษาของโรงเรียน โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะส่งเสริมการเรียนของนักเรียนและการสอนของครูแล้ว ยังเป็นศูนย์กลางของกิจกรรมเรียนรู้ต่าง ๆ ของโรงเรียนด้วย ซึ่งจะเห็นได้ว่า ห้องสมุดโรงเรียนมีคุณประโยชน์ต่อการศึกษาเป็นอย่างมาก (รัฐจวน อินทรกำแหง และนวลจันทร์ รัตนกร, 2529, หน้า 18)

ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทมากยิ่งขึ้น ทำให้ทุกคนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ง่ายขึ้น บุคคลใดที่มีโอกาสเข้าถึงสารสนเทศได้อย่างถูกต้อง แม่นยำ รวดเร็ว บุคคลนั้นก็จะได้เปรียบผู้อื่น (จรัส สุวรรณเวลา, 2540, หน้า 31-36) ซึ่งการรู้จักค้นคว้าหาข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อมาใช้ในการพัฒนาการเรียนและพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถอยู่เสมอ นั้น ซึ่งแหล่งข้อมูลข่าวสารนอกจากห้องสมุดแล้วยังมีแหล่งข้อมูลอื่น ๆ อีกมากมายที่สามารถให้ครูและนักเรียนค้นหาข้อมูลหรือสารสนเทศมาใช้ประกอบการเรียนการสอนได้ ซึ่งได้แก่ แหล่งข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่มีการเชื่อมโยงเครือข่ายคอมพิวเตอร์ทั่วโลก และรวบรวมเอาข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ทั่วโลกเอาไว้ให้บริการและมีบริการต่าง ๆ ที่สามารถค้นหาข้อมูลได้ (ปกรณ์ พาณิชย์กิจ, 2541, หน้า 51-52)

ระบบอินเทอร์เน็ตหรือเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ถือว่าเป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ เข้ามาไว้ด้วยกัน หรือเป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารที่ยิ่งใหญ่ ที่สามารถเข้าถึงได้แทบทุกหนทุกแห่ง อาจเรียกได้ว่าเป็นห้องสมุดที่ให้อิสระในการค้นคว้าข้อมูล และเปรียบเสมือนคลังขุมทรัพย์ของข้อมูลข่าวสารที่ใช้ในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้มีความรู้ ความสามารถที่สูงขึ้นและก้าวหน้าทันโลกที่เจริญรุดหน้าไปอย่างรวดเร็ว ดังนั้น คนส่วนใหญ่ได้หันมาให้ความสนใจในการสืบค้นข้อมูลด้วยตนเอง เพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพด้านความรู้ให้ทันต่อเหตุการณ์และข่าวสารที่สำคัญต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น (รุจโรจน์ แก้วอุไร, 2543, หน้า 43)

อินเทอร์เน็ตเป็นเทคโนโลยีที่มีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วเมื่อเปรียบเทียบกับสื่อชนิดอื่น ๆ อินเทอร์เน็ตเป็นสิ่งถูกรวบรวม จัดเก็บข้อมูลข่าวสาร ที่มีขนาดใหญ่และอาจกล่าวได้ว่าไม่มีสิ่งใดในโลกนี้ที่ต้องการแล้วหาไม่ได้จากระบบอินเทอร์เน็ต (อุทัย ภิรมย์รัตน์, 2540, หน้า 17) เนื่องจากทุกคนล้วนมีความต้องการข่าวสารข้อมูลจำนวนมาก ทำให้อินเทอร์เน็ตเป็นจุดศูนย์รวมความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ จากทุกมุมโลก และยังเป็นแหล่งข้อมูลขนาดใหญ่ที่มีข่าวสารข้อมูลไหลเวียนอยู่ในเครือข่ายเป็นจำนวนมาก ผู้ใช้เครือข่ายสามารถสืบค้นข้อมูลได้ตลอดเวลา ไม่ว่าจะอยู่ในสภาพใด และเวลาใดก็สามารถรับข่าวสารข้อมูลได้ นอกจากนี้ สิ่งที่ทำให้อินเทอร์เน็ตเหนือกว่าการสื่อสารประเภทอื่น ๆ คือ ความสามารถในการรับส่งข้อมูลได้หลายประเภท ไม่ว่าจะเป็นตัวอักษร ภาพกราฟิก รวมถึงเสียงและภาพเคลื่อนไหว ข้อได้เปรียบดังกล่าวนี้จึงมีส่วนทำให้ผู้ใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตสามารถพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ อย่างไม่มีขีดจำกัด กล่าวคือสามารถค้นหาความรู้ใหม่ ๆ สืบค้นข้อมูลต่าง ๆ ได้ในเวลาอันรวดเร็ว สามารถพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากที่อื่น ๆ ทั้งในและต่างประเทศได้ (กิดานันท์ มลิทอง, 2540, หน้า 321)

จากความเป็นมาและความสำคัญ ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ของการใช้ห้องสมุดและอินเทอร์เน็ตของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดเพชรบุรี เพื่อจะได้ทราบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ใช้ห้องสมุดและอินเทอร์เน็ตเพื่อเป็นเครื่องมือที่ช่วยค้นคว้าข้อมูลอย่างไร และความต้องการที่มีต่อการใช้ห้องสมุดและอินเทอร์เน็ตเป็นอย่างไร เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุง การจัดหา รวบรวมทรัพยากรสารสนเทศ ข้อมูลข่าวสารทางวิชาการได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นวิจัยเชิงสำรวจ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 22 โรงเรียน ที่มีสถานภาพความเป็นนักเรียน ณ ปัจจุบัน ตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยจำแนกตามขนาดโรงเรียน ในส่วนของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามความสัมพันธ์การใช้ห้องสมุดและอินเทอร์เน็ตของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 1 ฉบับ โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ลักษณะประชากรของนักเรียน

ตอนที่ 2 การใช้ห้องสมุด

2.1 สภาพการใช้ห้องสมุด

2.2 ปัจจัยหรือเหตุผลในการใช้ห้องสมุด

ตอนที่ 3 การใช้อินเทอร์เน็ต

3.1 สภาพการใช้อินเทอร์เน็ต

3.2 ปัจจัยหรือเหตุผลในการใช้อินเทอร์เน็ต

3. ผลการวิจัย

3.1 ลักษณะประชากรของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 67.60 ศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 61.20 พักอาศัยอยู่กับบิดา-มารดา ร้อยละ 77.80 อาชีพของผู้ปกครองประกอบอาชีพพนักงานเอกชน ร้อยละ 41.30 การศึกษาของผู้ปกครองสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ร้อยละ 46.20

3.2 สภาพการใช้ห้องสมุด

สภาพการใช้ห้องสมุดของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดเพชรบุรี พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้ห้องสมุดโรงเรียน 1 วัน/สัปดาห์ ร้อยละ 54.60 รองลงมา คือ ใช้ห้องสมุด 2 วัน/สัปดาห์ ร้อยละ 26.00 และ ใช้ทุกวัน ร้อยละ 2.30 โดยนักเรียนส่วนใหญ่ใช้ห้องสมุดตอนพักกลางวัน ร้อยละ 49.70 รองลงมา คือ หลังเลิกเรียน ร้อยละ 20.20 และใช้ในช่วงเวลาก่อนเข้าเรียนน้อยที่สุด ร้อยละ 1.80 นักเรียนส่วนใหญ่ได้รับความรู้เรื่องการใช้ห้องสมุดจากวิธีเรียนรู้ด้วยตนเอง ร้อยละ 55.50 รองลงมา คือ อาจารย์เป็นผู้ให้คำแนะนำ ร้อยละ 21.80 และน้อยที่สุด คือ การอ่านเอกสารแนะนำการใช้ห้องสมุด ร้อยละ 2.98 โดยนักเรียนส่วนใหญ่มีวิธีค้นคว้าทรัพยากรของห้องสมุด โดยดูจากรายชื่อหนังสือใหม่ ร้อยละ 72.40 รองลงมา คือ สอบถามบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ร้อยละ 11.80 และค้นจากคู่มือรายการเท่ากันกับขอคำแนะนำจากเพื่อน ร้อยละ 0.73 ตามลำดับ นักเรียนส่วนใหญ่ใช้บริการอ่านในห้องสมุด ร้อยละ 56.0 รองลงมา คือ บริการยืม-คืน ร้อยละ 17.22 และบริการถ่ายเอกสารเท่ากันกับบริการตอบคำถามช่วยการค้นคว้า ร้อยละ 2.70 ตามลำดับ โดยนักเรียนส่วนใหญ่ใช้หนังสือทั่วไปของห้องสมุด ร้อยละ 50.60 รองลงมาคือ หนังสืออ้างอิง ร้อยละ 24.50 และน้อยที่สุด คือ กฤตภาค ร้อยละ 0.07

3.3 ปัจจัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียน

ปัจจัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดเพชรบุรี พบว่า ปัจจัยหรือเหตุผลในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก คือ สถานที่ ($\bar{X} = 4.05$) รองลงมา คือ บุคลากร ($\bar{X} = 4.00$) และด้านมีค่าเฉลี่ย ต่ำที่สุด คือ วัตถุประสงค์การใช้ ($\bar{X} = 3.62$)

3.4 สภาพการใช้อินเทอร์เน็ตของนักเรียน

สภาพการใช้อินเทอร์เน็ตของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดเพชรบุรี พบว่ากลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนส่วนใหญ่ใช้อุปกรณ์สมาร์ตโฟนในการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตมากที่สุด ร้อยละ 57.40 รองลงมา คือ เครื่องโน้ตบุ๊ก ร้อยละ 25.51 และไอแพด ร้อยละ 4.93 ตามลำดับโดยนักเรียนส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการใช้อินเทอร์เน็ตมาเป็นเวลา 5 ปีขึ้นไปมากที่สุด ร้อยละ 56.10 รองลงมา คือ มีประสบการณ์ในการใช้อินเทอร์เน็ตมาเป็นเวลา 3-4 ปี ร้อยละ 30.40 และน้อยที่สุด คือ น้อยกว่า 1 ปี ร้อยละ 3.80

นักเรียนส่วนใหญ่ใช้บริการสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตใช้ทุกวัน ร้อยละ 74.00 รองลงมา คือ ใช้บริการสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต 4 วัน/สัปดาห์ ร้อยละ 8.20 โดยนักเรียนส่วนใหญ่ใช้บริการแต่ละครั้ง

1-2 ชั่วโมง ร้อยละ 31.60 รองลงมา คือ ใช้ระยะเวลาในการใช้บริการในแต่ละครั้งไม่เกิน 1 ชั่วโมง ร้อยละ 30.60 นักเรียนส่วนใหญ่ใช้บริการอินเทอร์เน็ตช่วงเวลา 16.00 -20.00 น. ร้อยละ 33.40 รองลงมา คือ ใช้บริการช่วงเวลา 12.00-16.00 น. ร้อยละ 32.70 โดยนักเรียนส่วนใหญ่ใช้บริการอินเทอร์เน็ตที่บ้านหรือที่พักอาศัย ร้อยละ 93.90 รองลงมา คือ ใช้บริการอินเทอร์เน็ตที่ห้องคอมพิวเตอร์ ร้อยละ 2.60

นักเรียนส่วนใหญ่เรียนรู้วิธีการใช้งานอินเทอร์เน็ต คือ เรียนรู้ด้วยตนเอง ร้อยละ 48.60 รองลงมา คือ เรียนรู้วิธีการใช้งานอินเทอร์เน็ตจากเพื่อน ร้อยละ 30.30

3.5 ปัจจัยในการใช้อินเทอร์เน็ตของนักเรียน

ปัจจัยในการใช้อินเทอร์เน็ตของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดเพชรบุรี มีวัตถุประสงค์ในการใช้อินเทอร์เน็ตโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$) มีการใช้อินเทอร์เน็ตด้านข้อมูลและความรู้โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$) และมีการใช้อินเทอร์เน็ตด้านการบันเทิงและการดาวน์โหลดโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$)

4. อภิปรายผล

4.1 สภาพการใช้ห้องสมุด

จากการศึกษาเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดเพชรบุรี พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความถี่ในการใช้ห้องสมุดโรงเรียน โดยเฉลี่ยสัปดาห์ละ 1 วัน/สัปดาห์ เพราะนักเรียนทุกระดับชั้นในการศึกษาระดับมัศึกษานั้นจะเรียนวิชาการใช้ห้องสมุด ซึ่งครูบรรณารักษ์จะเป็นผู้สอนวิชาดังกล่าวและใช้ห้องสมุดเป็นสถานที่ให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติ ดังนั้น นักเรียนส่วนใหญ่จึงมีโอกาสได้ใช้ห้องสมุดได้ช่วงเวลาดังกล่าว นักเรียนส่วนใหญ่เข้าใช้บริการห้องสมุดในช่วงพักกลางวัน เนื่องจากนักเรียนจะใช้เวลาสำหรับการเรียนทั้งภาคเช้าและภาคบ่ายในห้องเรียน ซึ่งส่วนใหญ่จะมีเวลาว่างในช่วงพักกลางวัน ดังนั้น นักเรียนจะเข้าใช้ห้องสมุดหลังรับประทานอาหารกลางวัน เพื่อเข้ามาพักผ่อนพร้อมทั้งหาความรู้เพิ่มเติมจากการเรียนในห้องเรียน และยืมหนังสือไปใช้ที่บ้าน นักเรียนส่วนใหญ่ได้รับความรู้เรื่องการใช้ห้องสมุดจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง เนื่องจากนักเรียนจะมีการใช้ห้องสมุดก็ต่อเมื่อได้รับมอบหมายจากครูผู้สอนวิชาต่าง ๆ ให้ไปค้นคว้าเพิ่มเติม ดังนั้น เพื่อให้ได้ข้อมูลนักเรียนจึงต้องศึกษาวิธีการสืบค้นด้วยตนเอง และขอคำแนะนำจากครูผู้สอนและครูบรรณารักษ์เพิ่มเติม การใช้บริการห้องสมุดของนักเรียนจะเข้ามาใช้บริการอ่านหนังสือในห้องสมุด เพราะในห้องสมุดจะเป็นสถานที่ที่เงียบ ไม่มีเสียงรบกวนทำให้มีสมาธิในการอ่านหนังสือและจดจำได้อย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ ห้องสมุดบางแห่งมีการติดตั้งเครื่องปรับอากาศทำให้นักเรียนเข้าห้องสมุดเพื่อความผ่อนคลาย

ปัจจัยหรือเหตุผลในการใช้ห้องสมุดของนักเรียน มีดังนี้

1) ด้านวัตถุประสงค์การใช้นักเรียนมีการใช้ห้องสมุดเพื่อความบันเทิงสูงสุด รองลงมา คือ เพื่อทำรายงาน เนื่องจาก ห้องสมุด ได้รวบรวมสื่อ เพื่อความบันเทิงสำหรับนักเรียน ดังเช่น หนังสือนวนิยาย

หนังสือการ์ตูน มีมูมฉายภาพยนตร์ รวมทั้งการจัดกิจกรรมเพื่อความบันเทิงสำหรับเด็ก ดังนั้น นักเรียนส่วนใหญ่จะใช้เวลาในช่วงพักกลางวันและในช่วงโมงว่างเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวของห้องสมุด นอกจากนี้ครูผู้สอนจะมีการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยมอบหมายให้นักเรียนค้นหาความรู้เพิ่มเติม และบางโรงเรียนได้เปิดสอนวิชาการค้นคว้าอิสระ ซึ่งนักเรียนจะต้องใช้ห้องสมุดเป็นฐานในการค้นคว้าเพื่อทำรายงาน

2) ด้านสถานที่ นักเรียนต้องการห้องสมุดที่มีแสงสว่างเพียงพอและมีความสะอาด เนื่องจาก สื่หลักของห้องสมุด คือ สื่อสิ่งพิมพ์ ซึ่งแสงสว่างมีความจำเป็นสำหรับการอ่านหนังสือ ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานของห้องสมุดโรงเรียน ที่กำหนดไว้ว่า ห้องสมุดจะต้องเป็นสถานที่ที่มีแสงสว่างเพียงพอ

3) ด้านทรัพยากร นักเรียนต้องการให้กำหนดระยะเวลาการยืม-คืนหนังสือให้มีความเหมาะสม เนื่องจากบริการที่นักเรียนเข้าใช้ห้องสมุดมากที่สุด คือ บริการยืม-คืนหนังสือ ดังนั้น การขยายเวลาในการยืม-คืนหนังสือ จะทำให้นักเรียนนำไปใช้ในการค้นคว้าที่บ้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ และทำรายงานที่ครูผู้สอนมอบหมายได้เสร็จสมบูรณ์

4) ด้านบุคลากร นักเรียนต้องการครูบรรณารักษ์ที่มีความเต็มใจในการให้บริการและบริการด้วยความยิ้มแย้มแจ่มใส มีความสามารถในการพูดจา มีอารมณ์ขัน มีความเป็นกันเองกับทุก ๆ คน มีความจริงใจกับผู้มาติดต่ออย่างสม่ำเสมอ ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ซึ่งจะช่วยให้งานประสบผลสำเร็จเร็วขึ้น อีกทั้งเป็นการสร้างทัศนคติที่ดีต่อห้องสมุดให้แก่นักเรียน และผู้ใช้ได้

4.2 สภาพการใช้อินเทอร์เน็ต

นักเรียนส่วนใหญ่ใช้อุปกรณ์สมาร์ทโฟนในการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต และมีประสบการณ์ในการใช้อินเทอร์เน็ตมาแล้วตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป และนักเรียนส่วนใหญ่จะใช้บริการสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตทุกวัน นักเรียนส่วนใหญ่ใช้ระยะเวลาในการใช้บริการในแต่ละครั้ง 1-2 ชั่วโมง จะใช้บริการอินเทอร์เน็ตในช่วงเวลา 16.00-20.00 น. เนื่องจาก เป็นช่วงเวลาที่นักเรียนมีเวลาว่าง ส่วนใหญ่จะเป็นช่วงตอนเย็นก่อนเข้านอน จึงมีข้อจำกัดในเรื่องของเวลาการใช้อินเทอร์เน็ต

นักเรียนใช้บริการอินเทอร์เน็ตที่บ้านหรือที่พักออาศัย เพราะแต่ละบ้านมีการติดตั้งเครื่องคอมพิวเตอร์และโมเด็มไว้ใช้งานที่บ้าน

ปัจจัยหรือเหตุผลในการใช้อินเทอร์เน็ตของนักเรียน มีดังนี้

เหตุผลที่นักเรียนใช้อินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่ คือ การใช้อินเทอร์เน็ตทำให้มีความรู้กว้างขวาง ข้อมูลมีความทันสมัย และเพื่อใช้อินเทอร์เน็ตประกอบการทำรายงาน เนื่องจากอินเทอร์เน็ตเป็นแหล่งที่สืบค้นหาข้อมูลที่หาได้ง่าย สะดวก และรวดเร็ว ดังนั้น นักเรียนส่วนใหญ่จึงใช้อินเทอร์เน็ต เพื่อศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองให้มีความรู้กว้างขวาง โดยเฉพาะหน้าเว็บเพจที่พัฒนาขึ้นส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน นักเรียนได้ใช้อินเทอร์เน็ตในการค้นหาความรู้ เพื่อประกอบการทำรายงานตามที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาที่พบความ สัมพันธ์ระหว่างการใช้ห้องสมุดและอินเทอร์เน็ต ซึ่งหมายความว่า นักเรียนที่ใช้

ห้องสมุดมากจะมีการใช้อินเทอร์เน็ตมากเช่นกัน นอกจากนี้ นักเรียนยังใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อติดตามข้อมูลข่าวสาร ซึ่งอินเทอร์เน็ตได้มีการพัฒนาแอปพลิเคชันใหม่ ๆ ดังเช่น Facebook Line Instagram ซึ่งเครือข่ายสังคมเหล่านี้ได้เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้เป็นช่องทางในการติดตามข้อมูลข่าวสาร และแลกเปลี่ยนข้อมูลกับผู้อื่น ด้านข้อมูลและความรู้

นักเรียนใช้อินเทอร์เน็ตในระดับมาก โดยเฉพาะอินเทอร์เน็ตทำให้การติดต่อสื่อสารรวดเร็วประหยัดค่าใช้จ่ายในการติดต่อสื่อสาร เนื่องจาก การขยายตัวของผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต ทั้งในเรื่องของการเชื่อมต่อ และการพัฒนาแอปพลิเคชันสำหรับอินเทอร์เน็ต ทำให้การสื่อสารเกิดขึ้นทุกที่ทุกเวลา ด้านการบันเทิงและการดาวน์โหลด

นักเรียนมีการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อความบันเทิงและการดาวน์โหลด อยู่ในระดับมาก เนื่องจากอินเทอร์เน็ตเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตมนุษย์ อินเทอร์เน็ตได้ก้าวไกลกว่าการติดต่อสื่อสารในช่วงเริ่มต้นของการพัฒนา ในปัจจุบันอินเทอร์เน็ตได้กลายเป็นแหล่งบันเทิงขนาดใหญ่ เป็นศูนย์รวมมหรสพและความบันเทิงที่นักเรียนสามารถฟังเพลง ดูภาพยนตร์ มีวสิควีดีโอ ดูละครย้อนหลัง เล่นเกมส์ และฟังวิทยุออนไลน์ นอกจากนี้ นักเรียนยังสามารถดาวน์โหลดเกมส์ ภาพยนตร์ และซอฟต์แวร์ต่าง ๆ

5. ข้อเสนอแนะ

5.1 ห้องสมุดโรงเรียนควรปรับเปลี่ยนช่วงเวลาการให้บริการ ให้สอดคล้องกับเวลาว่างของนักเรียน โดยเฉพาะการจัดให้บริการในคาบว่างและหลังเลิกเรียน

5.2 คุรุบรรณารักษ์ควรพัฒนารูปแบบการสอนและการแนะนำการใช้ห้องสมุดแก่นักเรียน เพื่อให้ นักเรียนได้เรียนรู้วิธีการใช้ห้องสมุดอย่างถูกวิธี

5.3 คุรุบรรณารักษ์ควรพัฒนาบุคลิกภาพในการให้บริการ โดยเฉพาะมนุษยสัมพันธ์การให้บริการด้วยความยิ้มแย้มแจ่มใส ความเต็มใจในการให้บริการ ความสามารถและความรวดเร็วในการให้บริการ

5.4 โรงเรียนควรให้คำแนะนำในการใช้อินเทอร์เน็ตที่ถูกต้องแก่นักเรียน รวมทั้งการประสานงานกับผู้ปกครองให้ช่วยดูแลการใช้อินเทอร์เน็ตของนักเรียนที่บ้าน

5.5 โรงเรียนควรสอนวิธีการสืบค้นและนำอินเทอร์เน็ตมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการติดตามข่าวสารและการใช้ความรู้เพื่อประกอบการเรียน

6. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

6.1 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ห้องสมุดและอินเทอร์เน็ตของนักเรียนใน โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร

6.2 ควรศึกษาการสอนวิธีการใช้ห้องสมุดของคุรุบรรณารักษ์ใน โรงเรียนมัธยมศึกษา

6.3 ควรศึกษาการสอนวิธีการใช้อินเทอร์เน็ตของคุรุบรรณารักษ์ใน โรงเรียนมัธยมศึกษา

6.4 การศึกษาการใช้ห้องสมุดและการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนการสอนของครูบรรณารักษ์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา

7. เอกสารอ้างอิง

- กรมการศึกษานอกโรงเรียน. (2544). *ระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน: ความหมายแนวคิดและสาระสำคัญ*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- กรมสามัญศึกษา. (2518). *การประเมินผลและการติดตามผลในโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตร และ โรงเรียนในโครงการ โรงเรียนมัธยมเพื่อพัฒนาชนบท ปีการศึกษา 2518*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- กรมสามัญศึกษา. (2542). *การประกันคุณภาพการศึกษากกรมสามัญศึกษา*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- กิดานันท์ มลิทอง. (2540). *เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชวนชม.
- กุหลาบ ปิ่นปลายนาถ. (2540). *การปฏิบัติงานในห้องสมุดโรงเรียน (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. กรุงเทพฯ: ชมรมเด็ก.
- จรัส สุวรรณเวลา. (2540). *บนเส้นทางอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรกรณ์ พาณิชย์กิจ. (2541). *เรียนการใช้งาน Internet*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ เอช. เอ็น. กรุ๊ป.
- รัญจวน อินทรกำแหง. (2525). *ห้องสมุดโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- รัญจวน อินทรกำแหง และนวลจันทร์ รัตนกร. (2529). *ห้องสมุดโรงเรียน (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- รุจโรจน์ แก้วอุไร. (2543). *การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนผ่านเครือข่ายใยแมงมุม*. คุษฎีนิพนธ์การศึกษา คุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ลมูล รัตตากร. (2530). *การใช้ห้องสมุด*. กรุงเทพฯ: สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย.
- วิชัย ดันศิริ. (2539). *การปฏิรูปการเมืองไทย: มุมมองของการศึกษาเปรียบเทียบ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2520). *การศึกษาไทย 2520*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2535). *แผนการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2535*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อมรินทร์พริ้นติ้ง.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- สิริ เทศประสิทธิ์. (2515). *ข้อคิดเกี่ยวกับปัญหาการศึกษาในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช.
- อัมพร ปันศิริ. (2522). *การจัดและบริหารงานห้องสมุด*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

อัมพร ศรีอยุธยา. (2529). *การจัดการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ เวิลด์ อคาเดมี ซายด์ เซ็นเตอร์.

อุทัย ภิรมย์รัตน์. (2540). โฉมหน้ามหาวิทยาลัยในศตวรรษที่ 21. *สารศรีปทุม*, 25(2), 21-30.

Anderson, L. W., & Van Dyke, L. A. (1963). *Secondary school administration*. Boston: Houghton Mifflin.